

INNOVATIVE WORLD
Ilmiy tadqiqotlar markazi

YANGI RENESSANS

ILMIY JURNALI

2026/2

+998335668868

www.innoworld.net

Google Scholar

zenodo

2026

YANGI RENESSANS

ILMIY JURNALI

3-JILD 2-SON

YANGI RENESSANS

ILMIY JURNALI
TO'PLAMI

3 - JILD, 2 - SON
2026

www.innoworld.net

O'ZBEKISTON-2026

Tariximizda qahramon ayollar: hayoti va siyosiy faoliyati**Bekjonova Dildora**

Oriental universiteti 2-kurs talabasi

Ulfatullayeva Sayyora Sobirjon qizi

f.f.d PhD, Oriental katta o'qituvchisi

sayyoraminavarova@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada qadimgi Markaziy Osiyoda yashagan massagetlar malikasi To'marisning hayoti va siyosiy faoliyati yoritilgan. Unda To'marisning davlat boshqaruvidagi roli, mustaqillikni saqlab qolish yo'lidagi kurashi hamda fors podshosi Kir II ga qarshi olib borgan siyosiy va harbiy faoliyati tahlil qilingan. Maqola To'maris siymosini jasorat va vatanparvarlik timsoli sifatida ochib beradi.

Kalit so'zlar: To'maris, massagetlar, qahramon ayollar, siyosiy faoliyat, davlat boshqaruvi, Kir II, mustaqillik.

Tarix davomida ayollar jamiyat hayotida muhim o'rin egallab kelgan bo'lsa-da, ularning siyosiy faoliyati ko'pincha yetarlicha yoritilmagan. Ayniqsa, qadimgi davrlarda yashab, davlat boshqargan va xalq mustaqilligi uchun kurash olib borgan ayollar alohida e'tiborga loyiqdir. Shunday buyuk tarixiy shaxslardan biri — massagetlar malikasi To'maridir. U o'zining jasorati, siyosiy donoligi va qat'iyati bilan nafaqat o'z davrida, balki bugungi kunda ham qahramon ayol timsoli sifatida qadrlanadi. Ushbu maqolada To'marisning hayoti va siyosiy faoliyati, uning tarixdagi o'rni yoritib beriladi.

To'marisning hayoti va siyosiy faoliyati. To'maris miloddan avvalgi VI asrda yashagan va massagetlar qabilasining malikasi bo'lgan. Massagetlar Amudaryo va Kaspiy dengizi oralig'idagi hududlarda yashagan ko'chmanchi qabilalardan hisoblangan. To'maris eri vafotidan so'ng davlat boshqaruvini o'z qo'lga olib, massagetlar davlatini mustaqil ravishda idora qilgan.

Qadimgi yunon tarixchisi Gerodotning "Tarix" asarida qayd etilishicha, fors podshosi Kir II Markaziy Osiyo hududlarini bosib olishni maqsad qilib, massagetlar yeriga yurish qilgan. Kir II To'maris bilan siyosiy yo'l orqali kelishishga uringan va unga uylanish taklifini bildirgan. Biroq To'maris bu taklifni rad etib, davlat mustaqilligini saqlab qolish tarafdori ekanini ko'rsatgan.

Fors qo'shini hiyla ishlatib, massagetlar qo'shinining bir qismini mag'lub etadi va To'marisning o'g'li Spargapiz asir olinadi. Asirlikda Spargapiz joniga qasd qiladi. Ushbu fojia To'marisni ochiq va hal qiluvchi urushga undaydi.

Miloddan avvalgi 530-yilda bo'lib o'tgan jangda To'maris boshchiligidagi massagetlar qo'shini fors qo'shinini tor-mor etadi. Tarixiy manbalarga ko'ra, aynan shu jangda Kir II halok bo'lgan. Bu g'alaba To'marisning harbiy sarkardalik va siyosiy yetukligini yaqqol namoyon etadi. Mening fikrimcha, To'maris shunchaki tarixiy qahramon emas, balki ayol yetakchiligidagi eng qadimgi va yorqin namunalardan biridir. U yashagan davrda ayollarning siyosiy hayotda ishtirok etishi juda kam uchragan. Shunday bo'lsa-da, To'maris davlatni

boshqarish mas'uliyatini o'z zimmasiga olib, bu vazifani muvaffaqiyatli bajargan. Bu holat ayollarning imkoniyatlari hech qachon cheklanmaganini, faqat sharoit va ishonch muhim ekanini ko'rsatadi.

Menimcha, To'marisning eng katta jasorati — kuchli Fors imperiyasiga bo'ysunmaslik qaroridir. U Kir II ning nikoh taklifini rad etish orqali nafaqat shaxsiy, balki siyosiy mustaqilligini ham himoya qilgan. Bu qaror bugungi zamon nuqtayi nazaridan qaralganda ham juda dolzarb bo'lib, har qanday davlat uchun mustaqillik va erkinlik eng oliy qadriyat ekanini anglatadi.

To'maris faoliyati bugungi kunda ayniqsa yoshlar va ayollar uchun katta ibrat maktabidir. Hozirgi zamonda ham ayollarning yetakchilikka intilishi, siyosat va jamiyat boshqaruvida faol bo'lishi muhim hisoblanadi. To'maris misolida biz ayol kishining faqat oila doirasida emas, balki butun bir xalq taqdirini belgilashga qodir ekanini ko'ramiz. Bugungi globallashuv davrida ko'plab davlatlar o'z milliy qadriyatlarini yo'qotish xavfi ostida qolmoqda. Menimcha, To'marisning bosqinchilarga qarshi qat'iy pozitsiyasi hozirgi zamon uchun ham muhim saboqdir. U bizga o'z tariximizni bilish, milliy g'ururni saqlash va har qanday tashqi bosimlarga mustaqil fikr bilan javob berish kerakligini o'rgatadi.

Xulosa qilib aytganda, To'maris qadimgi Markaziy Osiyo tarixida o'chmas iz qoldirgan qahramon ayollardan biridir. U murakkab siyosiy vaziyatda xalqining mustaqilligini saqlab qolishga muvaffaq bo'lgan dono davlat arbobi sifatida tarixda muhrlangan. To'maris siymosi ayollarning siyosat va davlat boshqaruvidagi o'zni naqadar muhim ekanini ko'rsatadi. Uning hayoti va faoliyati bugungi avlod uchun jasorat, vatanparvarlik va qat'iyat namunasi bo'lib xizmat qiladi. To'maris qadimgi Markaziy Osiyo tarixida o'chmas iz qoldirgan qahramon ayollardan biridir. U murakkab siyosiy vaziyatda xalqining mustaqilligini saqlab qolishga muvaffaq bo'lgan dono davlat arbobi sifatida tarixda muhrlangan. To'maris siymosi ayollarning siyosat va davlat boshqaruvidagi o'zni naqadar muhim ekanini ko'rsatadi. Uning hayoti va faoliyati bugungi avlod uchun jasorat, vatanparvarlik va qat'iyat namunasi bo'lib xizmat qiladi. Menimcha, uning jasorati va yetakchiligi bugungi yoshlar, ayniqsa ayollar uchun katta ilhom manbai bo'lishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Gerodot. Tarix.
2. Asqarov A. O'zbekiston tarixi.
3. Qodirov M. Qadimgi Markaziy Osiyo tarixi.
4. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat — yengilmas kuch.